

Cannabis

– låt fakta styra dina beslut

Vi kommer här att beskriva vad cannabis och syntetiska cannabinoider är, deras ruseffekter, hur de påverkar oss människor på kort och lång sikt och vilka risker det kan innebära. **Låt oss börja med fyra vanliga frågor om cannabis:**

Kan man bli beroende av cannabis och syntetiska cannabinoider?

– Ja, och det kan ske nästan utan att man märker det eftersom de kroppsliga abstinenssymtomen är ganska lindriga. Beroendet märks vanligen mer psykiskt än fysiskt. Man längtar tillbaka till de första rusupplevelsorna och om man fortsätter att använda drogen regelbundet kan en annan mekanism komma in i bilden. Man hamnar då i ett kroniskt tillstånd av seghet och passivitet och känner sig aktiv och normal bara efter att man använt drogen.

Stämmer det att cannabis är lagligt i vissa länder?

– Enligt FN:s narkotikakonvention är det förbjudet med all fri handel av narkotikaklassade preparat, som cannabis. I en del länder och i ett antal delstater i USA har dock lagstiftningen kring cannabis förändrats och det är i olika omfattning tillåtet med till exempel innehav och bruk, tillverkning och försäljning av cannabis. I Sverige är det förbjudet att använda, inneha, sälja och hjälpa andra att skaffa cannabis.

Är alkohol farligare än cannabis?

– Både alkohol och cannabis ger en berusning som ökar risken för olyckor och försämrar omdömet. Båda substanserna kan skapa beroende. Båda har också skadliga långtidseffekter vid upprepat bruk. Alkohol kan skada bland annat levern och orsaka cancer. Den mest välbevisade långtidsrisken med cannabis och syntetiska cannabinoider är att de försämrar hjärnans funktion, särskilt hos unga människor. Läs mer om dessa skadeeffekter i hjärnan på sidan 6–7. En jämförelse av farlighet bedöms inte meningsfull.

Kan cannabis användas som läkemedel?

– Cannabis har medicinska effekter och kan lindra smärta, illamående, aptitlöshet och muskelkramp – men kan också ge svåra biverkningar i form av de skadeverkningsar som nämns i denna skrift. Cannabis är inte godkänt som läkemedel. I många delstater i USA och i en del andra länder är det numera tillåtet att använda cannabis av medicinska skäl. I Sverige finns för närvarande två receptbelagda cannabispreparat som används mot spastiska krampor vid den neurologiska sjukdomen MS samt vid illamående i samband med HIV. Det pågår också mycket forskning för att hitta nya effektiva och säkra läkemedel som på olika sätt påverkar samma system i kroppen som cannabis.

Cannabis

Cannabis är ett samlingsnamn för marijuana, hasch och hascholja som framställs av hampväxter, bland andra *Cannabis Sativa* och *Cannabis Indica*. Det vanligaste sättet att använda hasch och marijuana är genom rökning. Hascholja kan bland annat hettas upp och inandas som ånga. Cannabispreparat kan också blandas i mat eller dryck och sväljas.

Syntetiska cannabinoider

Det finns ett växande antal syntetiskt framställda droger som är gjorda för att ge ruseffekter som liknar dem man får av cannabis. Dessa substanser kallas syntetiska cannabinoider och blandas ofta med örter och/eller tobak. Blandningarna är till för rökning, och exempel på produktnamn är *Spice*, *Black Mamba*, *K2* och *Lava Red*. Dessa rökmixar innehåller ofta högre koncentrationer av aktiva ämnen än cannabis, vilket också gör riskerna större.

Marijuana

– blomställningar och andra växtdelar som torkats och finfördelats, liknar torkat gräs eller örtekryddor.

Hasch

– torkad kåda från hampan, bruna eller nästan svarta bitar.

Hascholja

– extrakt som utvinns ur växten med kemiska lösningsmedel, en brun, tjockflytande vätska.

Så här påverkar cannabis

Cannabis innehåller många ämnen som påverkar psyket. Starkast effekt har delta-9-tetrahydrocannabinol, THC.

Hittills har forskarna identifierat två typer av receptorer som cannabis binder till i kroppen och gett dem beteckningarna CB1 och CB2. I hjärnan är CB1 vanligast. När THC binder till dessa receptorer i hjärnan påverkas flera olika signalsystem. En av effekterna är att signalsubstansen dopamin frisätts i belöningssystemet. Frisättningen ger en harmonisk lustupplevelse och är samtidigt starkt kopplad till utvecklingen av beroende. Under cannabisruset förstärks också sinnesintrycken.

Belöningssystemet är långt ifrån det enda område i hjärnan som påverkas av cannabis. Även områden i de främre delarna av hjärnan är känsliga för cannabispåverkan och dessa styr bland annat analyserande, beslutsfattande och kontroll över det egna beteendet. Cannabisruset försämrar därför tankeförmågan och impuls kontrollen.

Försämringen av tankeförmågan märks bland annat som koncentrations-svårigheter, dåligt minne och försämrad inlärningsförmåga. Känslorna kan också förändras på ett ångestfyllt sätt. Man kan få panikkänslor och förföljelsetankar. Kroppsliga korttidseffekter är bland andra förhöjd puls, ökad hunger, muntorrhet, stora pupiller, rödsprängda och glansiga ögon, fumlighet och dålig balans.

Sämre minne och svårare att lära

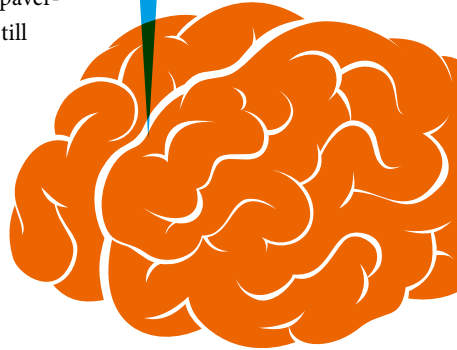
De som brukar använda cannabis jämför gärna med alkohol och tycker att en fördel med cannabis är att man inte blir bakfull. Det är lätt att bli lurad av att man inte känner sig ”dagen efter” och tro att man snabbt blir fri från drogeffekterna. I själva verket lämnar THC kroppen mycket långsamt. Det beror på att ämnet, till skillnad från den vattenlösliga alkoholen, är fettlösligt och lagras i organ med hög fetthalt. Ett sådant organ är hjärnan. THC omvandlas i kroppen till många nedbrytningsprodukter som utsöndras i urinen. Efter att en person använt cannabis vid ett enstaka tillfälle kan nedbrytningsprodukter spåras i urinprov i 1–2 veckor. Efter en tids upprepad användning kan nedbrytningsprodukter hittas i urinen två månader efter det senaste missbrukstillfället.

Att THC lämnar kroppen så långsamt innebär att försämringen av hjärnans funktioner håller i sig betydligt längre än i de 2–3 timmar som det omedelbara cannabisruset varar. Forskning visar att korttidsminnet och inlärningsförmågan i regel är nedsatta i 1–2 dagar. THC finns kvar i kroppen längre än så och vid upprepat bruk riskerar de lagrade halterna påverka hjärnans funktion långt efter det senaste konsumtionstillfället. Hos den som röker cannabis ett par gånger i månaden eller mer är minnet, koncentrationen och inlärningsförmågan därför konstant försämrade under pågående bruk. Man blir också sämre på att uttrycka sig och planera framåt. Det här gör att studier och cannabisanvändning inte är någon lyckad kombination.

Hos den som röker cannabis 1-2 gånger i månaden eller oftare är minnet, koncentrationen och inlärningsförmågan konstant försämrade under pågående bruk. Man blir också sämre på att uttrycka sig och planera framåt. Det gör att studier och cannabisanvändning inte är någon lyckad kombination.

Unga människors hjärnor är särskilt känsliga för skadlig påverkan eftersom hjärnans biologiska mognad fortsätter upp till 25-årsåldern. Det är i dagsläget osäkert om de kognitiva funktionerna återgår till det normala när man slutar bruka cannabis. Om man börjar röka cannabis tidigt och mycket ofta riskerar man att få en sänkning av IQ i vuxen ålder.

Minnet, koncentrationen och inlärningsförmågan försämras av cannabis. Även förmågan att analysera och fatta beslut påverkas.

Syntetiska cannabinoider medför ännu större risker

"Not for human consumption" står det ofta på de droger som säljs på olika internet-sajter. Substanser med drogeffekter skapas i laboratorier och säljs med stora vinstmarginaler, men tillverkarna vill inte ta ansvar för hur deras produkter påverkar hälsan.

Många av dessa nätdroger är syntetiska cannabinoider – substanser gjorda för att ge ruseffekter som liknar dem man får av cannabis. Enligt experter kan sådana produkter medföra delvis samma risker som cannabis, men också både större och allvarligare risker eftersom ämnena binder starkare till de receptorer i hjärnan som är mottagliga för cannabis.

Dessutom är koncentrationen av aktiva ämnen i regel mycket högre i de syntetiska produkterna, vilket ytterligare ökar riskerna för skadeverkningar. Ett tredje skäl till att syntetiska cannabinoider är farligare är att de saknar ämnet cannabidiol som finns i hampaväxten och som delvis dämpar de skadliga effekterna.

Syntetiska cannabinoider har orsakat bland annat akut psykos, panikattacker, hjärtklappning, förhöjt blodtryck, kräkningar och kramper. Även dödsfall har inträffat i samband med användning av syntetiska cannabinoider.

De långsiktiga skadeverkningarna av dessa syntetiska substanser är än så länge okända.

Många av nät drogerna är syntetiska cannabinoider – substanser gjorda för att ge ruseffekter som liknar dem man får av cannabis. Enligt experter kan sådana produkter medföra delvis samma risker som cannabis, men också både större och allvarigare risker eftersom ämnena binder starkare till de receptorer i hjärnan som är mottagliga för cannabis.

Risker

- ★ Regelbundet cannabisbruk kan hämma den psykiska utvecklingen och därmed påverka personligheten. Det beror bland annat på att drogens effekter gör att man blir sämre på att reflektera över sig själv, sina åsikter och sina tankar och på att medvetet förändra sina tankesätt.
- ★ Cannabisbruk påverkar hjärnans funktioner. Minnet samt koncentrations- och inlärningsförmågan försämras.
- ★ Tidigt och frekvent bruk av cannabis ökar risken för psykotiska sjukdomar, till exempel schizofreni, framförallt bland personer som har psykiska problem eller anlag för psykisk sjukdom.
- ★ På grund utav att cannabis påverkar de psykomotoriska funktionerna och uppmärksamheten så ökar risken för trafikolyckor. Flera studier har visat på en fördubblad risk att vara med i allvarliga trafikolyckor. Risken ökar ännu mer om man samtidigt har druckit alkohol. Olycksrisken är alltså större för kombinationen cannabis och alkohol, än den enskilda risken för cannabis respektive alkohol.
- ★ Cannabisbruk under graviditet kan orsaka fosterskador samt en lägre födelsevikt hos nyfödda.
- ★ Frekvent cannabisrökning ger en ökad risk för kronisk bronkit och andra allvarliga sjukdomar i luftvägarna.
- ★ Vid regelbundet bruk av cannabis finns en risk för att utveckla ett beroende. Detta gör ungefär var tionde av de som börjar använda drogen. För de som börjar i tidiga tonåren är risken högre, där ungefär var sjätte utvecklar ett beroende.

Vill du veta mer?

Hoppas att du lärt dig något nytt om cannabis och nu har fakta som hjälper dig att fatta kloka beslut i framtiden. Vill du läsa mer om cannabis hittar du lästips och länkar nedan. Lycka till med dina studier!

Länkar

can.se, cannabishjalpen.se, drugsmart.com, droginfo.com,
folkhalsomyndigheten.se, hjarnguiden.se

Här kan du få råd och stöd

Om du undrar över ditt eller någon annans cannabisbruk är du välkommen att kontakta Studenthälsan.

Folkhälsomyndigheten

Solna Nobels väg 18, 171 82 Solna Östersund Forskarens väg 3, 831 40 Östersund
www.folkhalsomyndigheten.se